

Muzeum
Vysoké nad Jizerou

**Firma DARRE, s r. o. - výrobce nábytku,
Jablonec nad Jizerou**

přijme:

MISTRA VÝROBY
ORGANIZAČNÍ SCHOPNOSTI
PRÁCE S LIDMI
KOMUNIKATIVNOST
ZNALOST PRÁCE NA PC
DVOUSMĚNNÝ PROVOZ

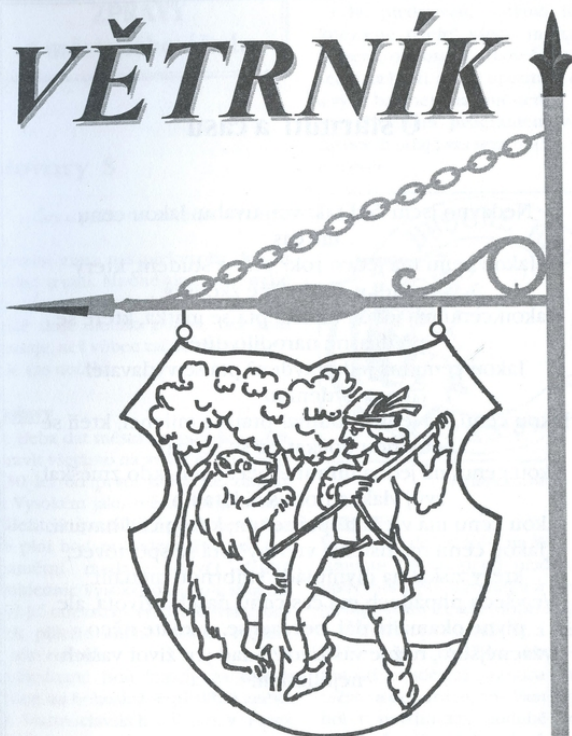
TRUHLÁŘE A DĚLNÍKY
PRO VÝROBU NÁBYTKU

ASISTENTKU JEDNATELE
OBCHODNÍ REFERENTKU
KOMUNIKATIVNÍ SCHOPNOSTI
ZNALOST PRÁCE NA PC - WORD
EXCEL, INTERNET

Nástup možný ihned

Bližší informace na tel.:
603 541 765 - Bc. Petr Brychta
vedoucí výroby
Případně při osobní návštěvě

Zpravodaj MěÚ Vysoké nad Jizerou - Větrník 3-4/2004, vedoucí redaktorka
Ludmila Hnyková, náklad 450 ks, cena 10,-Kč. Příspěvky zasílejte do každého
3. v měsíci na MěÚ ve Vysokém n. J. PSČ 512 11. Redakce-Muzeum-tel.: 481 593 118
V roce 2004 vytiskl R. Friede, tiskárna merkantilu Roprachtice - tel/fax 481 593 163

Březen–duben 2004

**ZPRAVODAJ MĚSTSKÉHO ÚŘADU
VE VYSOKÉM NAD JIZEROU**

O stárnutí a času

Nedávno jsem četl takovou úvahu. Jakou cenu má čas.

Jakou cenu má jeden rok? ptá se student, který propadl u závěrečné zkoušky.

Jakou cenu má jeden měsíc? ptá se matka, které se předčasně narodilo dítě.

Jakou cenu má jeden týden? ptá se vydavatel týdeníku.

Jakou cenu má jedna hodina? ptají se milenci, kteří se nemohou dočkat, až se setkají.

Jakou cenu má jedna minuta? ptá se ten, kdo zmeškal svůj vlak, autobus či letadlo.

Jakou cenu má vteřina? ptá se ten, kdo přežil havárii.

Jakou cenu má tisícina vteřiny? ptá se sportovec, který získal na olympiádě stříbrnou medaili.

Ve všech případech má čas cenu našeho života, ale plyne okamžitě dál, nevrací se. A znáte něco vzácnějšího, než je váš život? Snad jen život vašich nejbližších.

Z knihy Františka Novotného Blažení, 2004

ZPRÁVY z městského úřadu

Hovory S

Čas a přliv na nikoho nečekají.

Letošní zima nás překvapila délkou svého trvání. Mnohé akce plánované na březen nelze uskutečnit, protože ještě dost dlouho potrvá, než snih roztaje, než vůbec začne doba tání. Ale čas nečeká.

Oslavy

Je třeba dát město do pořádku a připravit všechno na sváteční dny oslav 650 let od první doložené zmínky o Vysokém jako městě. Organizační záležitosti probíhají, plánované akce se plní bod za bodem. Hotové jsou pamětní medaile, devět druhů pohlednic Vysokého a okolí, sborník byl již odevzdán vydavatelství. Obrázek přiležitostného razítka najdete v této rubrice.

Rozjednané jsou kapely na oslavy. Účast na bohoslužbě přislíbili zpěváci Svatováclavského sboru z Pasek nad Jizerou.

Pro plánovaný trh se zajišťují řemeslníci, kteří by prodávali své vlastní výrobky.

Globální plán oslav je hotov, dokončují se podrobnosti. Divadelní soubor Krakonoš předvede dvě představení činoherní - Republiku za koně

a fotbal a Cestu kolem světa za 80 dní - a dvě představení loutková. Budou "otevřené dveře" všech městských zařízení, ohňostroj a taneční zábava večer na hřišti, a také upoutaný balon a výlet balonem nad městem. S podrobným programem včetně časových údajů vás seznámíme v příštím čísle.

Přiležitostné razítko.

Prapor

Významný dopis došel na MěÚ z Parlamentu ČR, a to od předsedkyně podvýboru pro heraldiku a vexilologii Mgr. Ivany Levé. Z dopisu cituji:

Podvýbor pro heraldiku a vexilologii se dne 4. 2. 2004 zabýval Vaší žádostí o udělení praporu Vašemu městu a doporučil, aby Vám byl symbol v navrhované podobě udělen. O této skutečnosti Vám bude doručeno rozhodnutí předsedy Poslanecké sněmovny, ale ráda bych jeho oznámení doplnila o několik důležitých informací. Udělený symbol města Vysokého nad Jizerou (s pověřeným obecním úřadem v Semilech) odpovídá následujícímu popisu..." Násle-

duje podrobný popis praporu, tzv. blason. Závěrem opět citace: "Zobrazení, které bylo součástí Vaší žádosti, je nyní zařazeno do archivní dokumentace Poslanecké sněmovny."

Tsjecho Invest

Už předložil podrobnou studii a má zájem práce pokud možno urychlit. Při pňší schůzce bude řešena výstavba inženýrských sítí. Jedná se definitivně o stavbu hotelu a šesti domků. Zastupitelstvo města souhlasí.

Dům čp. 55

Otázka tohoto domu na náměstí zůstává stále nedořešena.

Kůrovec

Loňské velmi teplé a suché léto způsobilo mj. silné zvýšení početních stavů kůrovců, již se stávají velkou hrozbou pro naše lesy. Zájemci - zejména majitelé lesů - mohou zdarma získat v redakci Větrníku ve vysokém muzeu, pokud jim již nebyl nabídnut u stánků, přehledný propagační materiál o boji s těmito nebezpečnými brouky. Je jaro, tedy i nejvyšší čas zajímat se o uvedenou problematiku a rychle udělat doporučená opatření!

*Z rozhovoru se starostou
zpracovala Ludmila Hnyková*

Vysvětlení k vysokému znaku a praporu

V prvním letošním čísle Větrníku se objevila výtvarná zpracování znaku

a líce praporu města od pana Stanislava Kasíka. Jejich označení slovy „dle návrhu“ vyvolalo dojem, že jde o návrh nového znaku a praporu, který nepřihlíží k starším návrhům z nedávné doby. Ukázala se tedy potřeba několika vysvětlujících poznámek.

V roce 1992 byl vypracováním návrhu nového praporu města pověřen JUDr. Václav Lukáš. Snažil se ve svých návrzích o to, aby pořízení většího množství praporů bylo výrobně jednoduché a aby zároveň podoba tohoto městského symbolu zřetelně odkazovaly na figury městského znaku. Především během 90. let 20. století vznikla řada návrhů i dalších autorů a zároveň se prohlubovalo poznání historie vysokých městských symbolů, včetně pečetidel. To by si nejen vzhledem ke svému pozoruhodnému propojení s literárními proměnami příběhu vysokého měšťana Pavlasy zasloužilo samostatné monografické zpracování. Pečlivějším pročtením obecních zákonů poslední doby se navíc ukazuje, že Vysoké nad Jizerou má své tradiční historické symboly natolik vydržené, že již není právně vhodné jejich nové udělení českým parlamentem. Takový krok totiž poněkud snižuje tradičnost těchto symbolů. Zahlcený parlamentní podvýbor nyní schvaluje na úkor kvality i návrhy, které by po řádném heraldickém a historickém zkoumání nebyly přijatelné. U Vysokého například nehistorické pštroší pero za kloboukem figury muže ve znaku. Zatímco městský znak má své zakotvení v symbolice nejstarších měst-

ských pečetidel z 16. století, tak prapor byl dochován v podobě dvou korouhví užívaných dříve jako symbolu městského dohledu na konání trhů. Z nich ten novější zůstává podle nynější právní úpravy platnou podobou vysokého praporu. Popis znaku i praporu jsem uvedl v prvním loňském čísle Větrníku. Z tradičního popisu pak vycházejí jednotliví umělci ve svém výtvarném pojetí těchto symbolů. Tak i heraldik Stanislav Kasík přišel se svým zobrazením, které se především v případě praporu stává návrhem, ovšem pro případné řemeslné zpracování většího množství praporů k letošním městským oslavám. To již odborné firmy dokáží za použití techniky velmi kvalitně.

Michal L. Jakl

Zemědělství na Vysocku

Uplynulý rok byl pro zemědělství na horách příznivý. Umožnil investovat finanční prostředky do tak potřebné moderní mechanizace, protože ta, s kterou pracujeme, je morálně i fyzicky opotřebovaná. Tato investice nám pomohla zabezpečit potřebné množství objemových krmiv na zimní období i v loňském suchém roce.

Problematičtější se ukazuje letošní zima. Byla příznivá pro lyžaře, pro obnovení zásob spodní vody, ale již méně příznivá pro přezimování ozimých obilovin a pravděpodobně

dojde i k většímu vyplavení živin z půdy, neboť pod sněhem není zmrzlá zem.

V letošním roce vstupujeme do Evropské unie, pro zemědělství to má celou řadu úskalí. Dotace, jež jsme dostávali na začátku roku, dostaneme v horské oblasti v převážně míře až v podzimních měsících. Je to zapříčiněno přizpůsobením se poskytování dotací v EU. Pro nás to ale znamená zabezpečit si financování běžného roku z překlenovacích úvěrů. Ukazuje se i určitá časová nepřipravenost našeho státu, takže to zbytečně vnáší pochybnosti a nejistotu mezi zemědělskou veřejnost. Dále si myslíme, že větší prospěch z dotací bude mít nížinná oblast a v horské oblasti jsou dotace zaměřeny spíše k extenzivní výrobě, s čímž se bude muset do budoucna vyrovnat.

*Ing. Josef Soukup,
předseda ZD Horal*

*_*_*

*Všude tam, kde lze žít, lze žít
dobře.*

Marcus Aurelius

*_*_*

NEMOCNICE

Rok 2003 v Ústavu chirurgie ruky a plastické chirurgie ve Vysokém nad Jizerou

Na začátku každého nového roku se hodnotí předchozí období, uzavírají se účty a výsledky hospodaření. Stejně tomu bylo i u nás. Ohlédnutí za minulým rokem bylo vcelku úspěšné. Zájem pacientů neustále roste, celkový počet operací a ošetření je opět vyšší oproti předchozímu roku. Hospitalizace - na 52 lůžkách se vystřídalo 2614 pacientů. Obloženost, tj. procento využití lůžkového fondu, dosahuje téměř 95 %. Pacienti u nás leží většinou necelý týden, průměrná délka hospitalizace je šest dní. Většina hospitalizovaných pacientů je operována (skoro 2500), zbývající část tvoří pacienti s cílem rehabilitačního pobytu.

Ambulance - v ambulantních ordinacích a na zákrokových sálech se vystřídalo více než 15 180 pacientů. Z hlediska ekonomického se nám podařilo udržet vyrovnaný rozpočet, tzn. že všechny výdaje jsme byli schopni uhradit ze svých příjmů v řádných termínech. Našími účty v bankách a pokladnou "proteklo" přibližně 29 milionů korun. Pro zajištění uvádíme některé nákladové položky.

V loňském roce jsme v průměru vynaložili každý kalendářní den:

na léky a krev	2.070 Kč
na spotřební zdravotní materiál	6.883 Kč
na potraviny	2.598 Kč
na plyn, elektřinu, vodu a pohonné hmoty	3.885 Kč
na praní prádla	961 Kč
na likvidaci odpadu	191 Kč
na knihy, odborné časopisy a školení zaměstnanců	524 Kč

Péči v našem ústavu chceme neustále zdokonalovat. Proto jsme si v loňském roce připravili pro provoz jednotku intenzivní péče (573 tis. Kč) a jeden pokoj plně vybavený pro invalidní občany (226 tis. Kč). Prostředky jsme byli nuceni vynaložit i do mimozdravotního provozu, v souladu s novými hygienickými předpisy jsme museli vybavit kuchyň (151 tis. Kč).

Z výsledků našeho hospodaření bychom také rádi přispěli městu. Nabídlí jsme proto městskému úřadu, že převezmeme v letošním roce náklady města za poplatky, kterými městský úřad přispívá na obědy důchodců a zaměstnanců města. Budeme se rovněž podílet na oslavách 650. výročí města, kdy připravujeme den otevřených dveří s doprovodným programem. Celkovou výši příspěvku odhadujeme na 26.500 Kč. Letošní rok jsme zahájili zase pilně, pacienty máme objednané až do léta. Proto ústav bude jistě přispívat i k dobrému jménu města.

Ing. Marcela Škodová, ředitelka

Noví zaměstnanci

V únoru 2004 jsme mezi sebou přivítali nové zaměstnance. Na místo sekundárního lékaře byl v konkurzním řízení, které proběhlo na podzim 2003, vybrán MUDr. Tomáš Hellmuth. Pracoval jako chirurg nemocnice v Ústí nad Orlicí, kde vedl poradnu pro chirurgii ruky. Na místo fyzioterapeutky nastoupila Mgr. Petra Pohanková, absolventka fyzioterapie na FTVS. Má šikovné ruce a umí anglicky.

Doufáme, že se oběma novým kolegům práce s pacienty naší nemocnice bude líbit.

X. Ethicon Ski Cup

Letos 21. února jsme již podesáté pořádali závody v obřím slalomu pro zaměstnance plastických chirurgií. Zastoupena byla všechna pracoviště Čech, Moravy a Slezska, přijelo množství účastníků ze Slovenska a dva závodníci z Itálie.

Celkem jsme se starali o téměř 130 účastníků. Přestože v sobotu - v den závodu - nebylo nejlepší počasí (byla sice výborná viditelnost, ale foukal silný vítr), nikdo neztratil dobrou náladu. Svůj podíl na tom měl průvodce závodem Jiří Pošečný. Trať byla skvěle postavena Františkem Mejsnarem, spolupráce s obsluhou vleku klapala, sjezdovka byla výborně připravena zaměstnanci Ski areálu Šachty. Členové Ski klubu zajišťovali organizaci závodu, počítačové měření Ing. Josefa Hejrala bylo na úrovni vel-

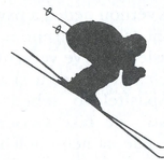
kého pohárového klání. Zaměstnanci nemocnice fandili podél trati a všichni se soustředili na co nejlepší výkon. Závody byly "zpestřeny" i zákrokem LSPP. Horký favorit skončil po osklivém pádu se dvěma zlomenými žebry v liberecké nemocnici, kam ho odtransportoval vrtulník, ale již je opět doma a pracuje. Závod vyhrál nejlepším časem.

Večer se naše nemocnice mohla při vyhlášení výsledků v hospodě Mexiko radovat z výborného umístění svých lidí. V kategorii mladší muži vyhrál dr. Kebrle, v kategorii mladší ženy Mgr. Pohanková, druhá byla sestřička Hanka Červínková a čtvrtá dr. Smrčková. V kategorii starší ženy byla staniční Halka Rusčáková druhá a dr. Fialová čtvrtá. Vítězové si odnesli hodnotné ceny od firem Ethicon a Wolf. Během večera nám byl ještě promítnut film ze závodů.

Druhý den návštěvníci ještě využili možnosti krásného lyžování a pak už nás zaplavil přívál SMS a mailů "Bylo to krásné a za rok zase..."

Všem, kdo se jakkoli zasloužili o úspěch tohoto klání, a tím i vzorné propagace naší nemocnice, bych chtěl poděkovat.

MUDr. Alena Schmoranzová,
primárka

Ze života církvi

Putování k Velikonocům

Záměrně volím tento název. Nedovedu si tyto svátky představit bez čtyřicetidenní přípravy - doby postní. Pro mne to nemohou být jenom "svátky jara", nebo dokonce, jak to kdosi v Čechách nazval, "svátky jarního úklidu". Spíš jsou mi bližší "svátky života". Vždyť jejich symbolem je mimo jiné vajíčko - život, který se dere ven skrze tvrdou skořápku.

Odkud se Velikonoce vzaly? Na počátku byla ona Veliká noc Izraelitů, pascha - exodus z otroctví egyptského faraona, odkazující k jinému, všeobecnému exodu - vyjití z otroctví hříchu (závislosti a podílu na zlu) a cesta k zaslíbené zemi.

Půst neznamená vyprázdnit si svůj žaludek, své smysly jen proto, abychom je o Velikonocích a po nich zase vším možným, všedním a nudným přesytili, ale jde o další krok k obrácení lidského srdce a mysli. (Kdo si myslí, že něco takového je v našem národě nepotřebné, anebo dokonce nemožné?)

Vyvrcholením tohoto putování a cílem této přípravy je Svatý týden. Začíná Květnou nedělí a prvním čtením pašijí, jakoby shrnutím toho, co bude následovat. Ve večerních obřadech Zeleného čtvrtku si připomeneme Spasitelovo sebedarování - Eucharistii, ale také Getsemanskou zahradu, kde na něho dolehne hřích

celého světa, celých dějin. Bude to i pro mne příležitost, abych se zamyslel nad závažností lidského hříchu a "monster" zla a uvažoval nad svou distancí od nich, místo abych si hověl před svátky, jako by se mě to netýkalo?

O Velkém pátku se někdy zahalovaly kříže tmavým plátnem. Připomíná to smrt Kristovu. Možná také smrt víry ve jménu různě míněných "osvě". Ve tmách, které během dějin občas nastanou, nevidí často ani bratr bratra. A potom sobota, den uzavřeného hrobu. Večerem začíná tajemná Velká noc. A pak velikonoční slunce třetího dne, nedělního rána, hřejivě a zářivě a v něm přibíhající postavy žen, zvěstujících, že Mistr opět žije, že je mezi námi. Život zvítězil a s ním radost, jednota, jistota, láska. Marie, jedna ze zvěstovatelek, Ježíše poznala, až když ji oslovil jejím jménem. I mne může oslovit mým jménem, osobně vyzvat k následování. Pokud ovšem nejsem "spokojen s životem mezi egyptskými hrnci s denním přidělem otrockého masa", ale vydám se na cestu k Velikonocům, k životu.

P. Pavel Ajchler

Obřady Svatého týdne v kostele sv. Kateřiny ve Vysokém nad Jizerou:

Květná neděle 4. dubna 10.00 hod.: průvod s ratolestmi a zpívané pašije při mši

Zelený čtvrtek 8. dubna 17.05 hod.: památka Poslední večeře Páně

Velký pátek 9. dubna 16.15 hod.: křížová cesta

Velký pátek 9. dubna 17.05 hod.: památka umučení Páně - zpívané pašije

Bílá sobota 10. dubna 19.00 hod.: velikonoční vigilie: žehnání ohně, paškálu a slavná velikonoční mše

Boží hod velikonoční 11. dubna 10.00 hod.: mše sv.

Velikonoční pondělí 12. dubna 10.00 hod.: mše sv.

pa

Svatosti

3. část - Eucharistie II. díl

S vynálezem předpřipravení jako snahou vystihnout povahu svátostné přeměny přišla až scholastická teologie. Přesné vymezení definice si vyžádal tehdejší stav církevní praxe, neboť bylo zapotřebí uchránit čistotu a důležitost svátosti před zlehčujícími, nebo až kacířskými přístupy jak kněží, tak věřících. Toto učení říká, že podstata chleba a podstata vína se po slovech ustanovení za přispění Ducha svatého přemění v podstatu těla a krve Ježíše Krista. Podstatou rozumíme jakousi identitu, niternost chleba, to, co činí chléb chlebem. Po předpřipravení zůstanou vnější znaky neboli připadky (akcidenty) přinesených darů nezměněny, avšak v nich již není přítomna podstata chleba a vína, nýbrž podstata Kristova těla a krve. Tak zní oficiální nauka římskokatolické církve dodnes. Je to

tajemství, jež se nedá lidskému rozumu uspokojivě vysvětlit. Toto tajemství se uchopuje vírou, v níž se přijímá reálná přítomnost Krista s jeho Božstvím i lidstvím ve svátosti.

Církev československá husitská otázkou svátosti, v níž se věřící obnovují, neřeší metafyzickým způsobem formulace. Ve snaze, aby neuváženou naukou o svátosti přijímání nějak nepokřivila její smysl, hovoří o ní velmi abstraktně - o posvěceném chlebu a vínu, jež jsou svátostnými způsoby Ježíšova ukřižovaného těla a prolité krve pro spásu lidí. Odmítá však postihnout tuto přeměnu materiálně a mluví o duchovní, leč reálné přítomnosti Krista ve svátostech. Myšlenka je to hezká, ale dochází ke spirituální nepřesvědčivosti a vlačnosti věřících ČČSH, kteří mnohdy večeři Páně nevyžadují, v jejich životech nehraje ústřední význam. Tady si dovoluji trochu "rýpnout" do některých svých husitských kolegů a kolegyň. Považují za správné posvěcené hostie po bohoslužbě vracet zpátky do krabice mezi neposvěcené a svátostný symbol Kristovy krve, který v kalichu zbude, s lehkým srdcem vylít do umývadla?

Nedávno církevní veřejnost pobouřila encyklika Jana Pavla II. Ecclesia de Eucharistia, která vyšla těsně před konáním německého ekumenického svátku církvi "Kirchentag", neboť se Vatikán obával tzv. interkomunia, což je mezikonfesní podávání a přijímání svátosti. Německá situace na ekumenickém poli vypadá jinak, než jak jsme tomu zvyklí u nás. Katolíci i evangelíci zde žijí ve vztahu poro-

zumění, respektování a vzájemného sblížení, z čehož měli někteří vatikánští hodnostáři obavy. Katolická eucharistie je nejpravdivější, jen katolická církev skrze sukcesi nejvěrněji uchovávala tradici od dob apoštolů po dnešní dny, a proto by měla být tato svátost podávána pouze katolíkům, a to ještě jen v posvěcujícím stavu milosti (nežijí v trvalém hříchu). Jsou však katolíci teologové, kteří výlučnost a exkluzivitu své církve nesdílejí se svými představenými. Nepanuje shoda v názoru na to, zda interkomunio je prostředkem k jednotě nebo cílem jednoty církve.

*Pokračování přístě
Jaroslav Křivánek*

Velikonoční bohoslužby ČCŠH ve Vysokém nad Jizerou

Zelený čtvrtek 8. 4. 2004 17.00 hod. v semilském sboru: paschální večere
Velký pátek 9. 4. 2004 17.00 hod. ve vysokém sboru: pašije
Boží hod velikonoční 11. 4. 2004 10.00 hod. ve vysokém sboru: bohoslužba

/k

Zprávy z muzea

Z činnosti v roce 2003

Provoz muzea

Provoz muzea zajišťovali Vladimír Hladík

(do 31. 10. 2003), Jana Vaváčková (na půl úvazku), Mgr. Alice Sládková (na půl úvazku) a 1. 10. 2003 nastoupil jako nový odborný pracovník (na celý úvazek) Michal L. Jakl.

Návštěvnost

Muzeum v loňském roce navštívilo celkem 6610 lidí.

Badatelské a studijní návštěvy

Předmětem jejich zájmu byly sochy a kříže, ochotnické divadlo, hudba, Nisěžka, Navarov, architektura, spolky, nemocnice, spiritismus, Kramářova vila, staré fotografie a pohledy s lyžařskou tematikou, pranostiky, regionální dějiny středověku, mítinky na Petruškových vrších, pověsti o strašidlech, naleziště železa, houby apod., z osobností starosta a lékárník Josef Kramář, zakladatel mechanoskopie Ladislav Havlíček, rodák z Křižlic, eskamotér Rudolf Hásek, zahraničních letci a legionáři.

Úpravy expozic

Pro výročí založení Ski klubu a Svazu lyžařů v Království českém byla znovu upravena expozice lyžování a členy Divadelního spolku Krakonoš nově nainstalována expozice divadelní, v níž jsou vystaveny kostýmy a rekvizity z úspěšných inscenací.

Péče o sbírky

Restaurován a ošetřen byl velký model kácení dřeva; nyní je vystaven v expozici zemědělství. Do nové přístavby v přízemí byla přestěhována část starých tisků, začalo se s jejich tříděním a ukládáním, některé opraveje odborný knihář

Ke zpracování tam byla přemístěna i část studijní knihovny. Do depozitáře v suterénu se začaly postupně přesouvat sbírkové předměty.

Do centrální evidence sbírek bylo zapsáno dalších 137 položek.

Opravy betléma podle potřeby prováděl Ing. Josef Hejral.

Pravidelně se měřila vlhkost v expozicích a depozitářích.

Všechny muzejní exponáty, mimo ty v galerii, byly nafoceny na digitální fotoaparát a uloženy v počítači.

Inventury probíhaly po celý rok v depozitářích MěÚ mimo budovu a v novém depozitáři v budově muzea, dále v truhlách s uloženými špenzry a s cechovními památkami a v expozici lyžování.

Akviziční činnost

Muzeum díky dárcům získalo malovanou skůň, truhlu moučnici, lyže a lyžařské boty z různých období, vlček, proutěný kočárek pro panenku, staré divadelní plakáty, výpisky a paměti pátera Voborníka, obří sršní a vosí hnízdo a zakoupilo několik nových publikací do studijní knihovny a keramickou sošku Krakonoše.

Spolupráce s ostatními institucemi a propagace

Kromě jilemnického a vrchlabského muzea, kdy šlo zejména o vzájemné zápůjčky k výstavním účelům, vysoké muzeum spolupracovalo se Svazem lyžařů ČR a Národním muzeem na výstavách k výročí založení Ski klubu ve Vysokém a Svazu lyžařů v Království českém. Kabelová televize ze Semil natáčela pásmo o městě

Vysokém nad Jizerou, k uvedenému výročí navštívila též expozici historie lyžování ve vysokém muzeu. Sbírkové předměty byly zapůjčeny k výstavě Národní sousedské divadlo v Miletičíně a filmařům. Stejně jako s okolními muzei je tradiční i spolupráce se Státním okresním archivem Semily. Do Státního oblastního archivu v Litoměřicích - Státního okresního archivu Jablonec nad Nisou byla předána duplicitní řada Riegrova slovníku naučného. Severočeské galerii v Liberci byl zapůjčen obraz Josefa Hýska. Pro přípravu výstavy k výročí města spolupracuje muzeum s PhDr. Alenou Pazderovou ze Státního ústředního archivu ČR. Muzeum pravidelně spolupracuje s tiskem.

Propagační materiály o muzeu byly provedeny dodavatelsky, propagační a informační letáky na vlastním PC. Aktualizován byl průvodce muzeem ve všech světových jazycích.

Opatřeny byly pamětní tabulky na rodné domy dr. Karla Kramáře a dr. Vincence Kramáře.

Pracovníci muzea spolupracovali na sborníku, který bude vydán k 650. výročí první doložené zmínky o městě Vysokém nad Jizerou.

Internet

MZ schválilo zakoupení nového PC pro potřeby muzea a redakce Větrníku. Dne 17. října byl počítač napojen na Internet.

E-mailová adresa: muzeum@vysokenadizerou.cz, stránky: <http://www.vysokenadizerou.cz/>

vav + mlj + al

Pozvánka na výstavu

Do 15. dubna 2004 mají návštěvníci vysockého Vlastivědného muzea možnost prohlédnout si výstavu obrazů Tomáše Přibyla z Jablonce nad Nisou.

Je to "výstava, která pohladí. Všechny ty jemné akvarely, oleje, kresby perem i rudkou jsou v tom dobrém slova smyslu jednoduché, a mj. proto krásné. I když člověku stačí krátký pohled; aby si uvědomil, na co se dívá, hned tak od nich neodejde. Alešpoň já jsem tu stála hodně dlouho. A najednou jsem měla pocit, že nejsem v galerii, ale u kostela sv. Václava v Pasekách a dívám se přes hřbitůvek na Jabloneček a hory, pak že stojím u Márinkova kříže, ležím na loubce, že mě vsála starobylá ulička v Benešově nebo že zvedám ruku, abych si vzala kousek vánočky, perník, zvedla vázičku a zabořila nos do voňavých hledíků ze zahrádky babičky pana Přibyla paní Kochánkové. Ty obrázky prostě působí nějakým dalším, zvláštním rozměrem," uvedla v projevu na vernisáži 7. února pracovnice muzea Mgr. Alice Sládková. Rytec, návrhář, modelář, šperkař a malíř Tomáš Přibyl pochází z Hané. Začínal jako aranžér v prostějovském podniku Oděvní průmysl, pak se dostal k fotografování a retušování. Studoval na jablonecké umělecké průmyslovce, kde se věnoval rytí a cizelování, bavila ho plastika. Léta pracoval v jablonecké Bižuterii. Neustále se vzdělával. V roce 1970 se připojil ke skupině žáků, kteří studovali v ateliéru známého malíře profesora Františka Patočky.

Na příjemné atmosféře vernisáže, již se zúčastnilo asi 70 hostů, měly svůj podíl i vnučky pana Přibyla Martina a Lenka Drašarovy, které si připravily hudební vložku.

Ludmila Hnyková

Okénko podnikatelů

Vysoké a suchary

3. část

Lomnické suchary z Vysokého jsou stejně dobré, výtečné, jsou naše, vždyť mají za patrona Krakonoše!

Tak zní nový slogan, jehož autora jsem vám, milí čtenáři, slíbila představit. Je jím 95letý roprachtický rodák pan Bohuš Jandabankovní úředník v.v. Je to skoro k nevíře, jak je stále činný, co všechno ho zajímá, jak sleduje dění v našem kraji, jaké jsou jeho sběratelské aktivity. Mnozí, i o několik desítek let mladší, by mu mohli jeho elán a schopnosti závidět. Slib jsem splnila, přejdeme k další historii lomnických sucharů.

Pan továrník Jína pracoval v Lomnici do roku 1948, kdy byl celý podnik zestátněn. Krátce nato zemřel. Přeslo téměř půl století, kdy se všechno postupně měnilo, až nakonec byly továrny zavřeny. A přišel rok 1989, který zcela změnil situaci v Lomnici. Po tomto roce byl celý podnik privatizován a vstoupil do něj zahraniční

investor. Tradiční lomnické suchary kvůli tomu málem zanikly. Potom ale čokoládovny odkoupila firma Opavia a přemístila je do Opavy. Co všechno Opavia vyrábí, známe dobře z reklam. O "opavských" sucharech se však nemluví. Věrně, že lomnické suchary z Vysokého své místo obhájí. Pan Ladislav Kodejška, vyučený u pana Josefa Jíny, předal receptury svému synovi Ladislavovi, který začal v roce 1995 podle nich suchary vyrábět. Že se mu to dařilo, o tom svědčí i dopis z 8. 12. 1997 z Kanceláře prezidenta republiky Václava Havla. Cituji:

"Vážený pane Kodejško, pan prezident Havel dostal Vaše výborné suchary, které se v Praze už nedají koupit. Jeho jménem Vám za ně děkuji a přeji do nového roku úspěchy v podnikání i radost a spokojenost v osobním životě všem zaměstnancům firmy.

Vladimír Hanzal v. r."

Výroba zdárně pokračuje a firma EGE IMPEX už přijala dva stálé zaměstnance z Vysokého a podle možnosti bude nabízet další pracovní příležitosti.

Ludmila Hnyková

Esprit

Esprit je slovo původně francouzské, znamená duch, důvtip, důmysl, duchaplnost, povznesení se nad prostřednost. Možná právě ta poslední

slova vyjadřují, co jsem pociťovala při prohlídce nového, stejnojmenného penzionu v Třebíči. Je jiný, nevšední, domyšlený do všech podrobností. Je dost nesrovnatelný s penziony a gastronomickými objekty přímo ve městě. Penziony mají jen ubytování, restaurace kromě hotelů ubytování nemají (vyjma penzionu Harry ve Sklenařicích). Každé občerstvovací zařízení má něco, nějakou službu, kterou nemají ti druzí, ale Esprit má všechny možné služby pro hosty jak v restauraci, tak v ubytování.

Je až neuvěřitelné, co za tak krátkou dobu rekonstrukce majitel Espritu podnikatel pan Viktor Pařízek dokázal. Na výslednou cenu rekonstrukce jsem se raději ani neptala.

Když se 28. listopadu 2003 penzion otvíral, bylo to překvapení zejména pro všechny občany, kteří budovu znali nejdříve jako hospodu U Kamila, pak prodejnu potravin a nakonec už jen jako zchátralé skladiště. Dnes vás přivítá prostorný světlý lókal se světlym zařízením a šedesáti místy u stolů, s barovým pultem a stylovým krbem, který vyhřívá celou místnost. Vedle je perfektně zařízená kuchyně, která splňuje veškerá kritéria EU.

Podlahy v přízemí jsou obloženy dlaždicemi. Podkrovní prostor je celý přebudovaný na osm dvoulůžkových pokojů, každý s vlastním sociálním zařízením a s televizorem. Jsou malé, ale útulné a praktické.

Překvapení mě čekalo ve sklepních prostorech. Především značně velká místnost určená dětem, s hračkami, malým stanem, ale mohla by sloužit i jako společenská místnost. To všechno ukáže čas a zkušenosti. Dále zde najdete místnost se saunou a vířivou vanou, která bude v budoucnu sloužit veřejnosti. Nechybí ani šatna pro lyžaře a jejich vybavení. Stropy a části zdí jsou ponechány v původním upraveném rustikálním stylu, což působí velmi příjemným dojmem. V restauraci je zavedena videoprojekce (od stropu) na velké plátno na jedné stěně pro převážně sportovní přenosy, ale i zábavu, popřípadě promítání pro školy či školky.

Na letní sezónu chystají restaurační zařízení s grilováním venku za budovou.

Restaurace je otevřena denně od 11.00 do 23.00 hodin. Nabízí pokrmy krajové, české i cizokrajné, podle přání hostů. Byly by možné i výlety MŠ nebo ZŠ zpestřené občerstvením, projekcí pohádek, různá setkání tříd, krajanů, oslavy narozenin atd.

Vedoucí penzionu je manažerka slečna Lada Faltysová, kuchařem pan Michal Jorsa a servírkou slečna Alena Fikarová, která má zkušenosti též ze zahraničí.

Protože Tůč se Sklenářicemi, Starou Vsí a Helkovicemi patří k Vysokému,

je každý nový podnik v těchto vesničkách vítaný, když nabízí další žádané služby místnímu obyvatelstvu, těm, kteří se k nám stěhují přechodně i natrvalo, i hostům, kteří k nám jezdí rádi na rekreaci a za turistikou.

Ať se daří všem, kteří pomáhají rozkvětu města.

Ludmila Hnyková

Víte, že...

v pátek 13. února 2004 se konala valná hromada Divadelního spolku Krakonoš Vysoké nad Jizerou? Starostou DS byl opět zvolen Jan Vavřina st., také výbor bude dál pracovat ve stejném složení. K uvedenému datu měl spolek 117 členů.

v pátek 12. března 2004 hostoval ve Vysokém nad Jizerou Divadelní soubor při Městském kulturním středisku v Červeném Kostelci? Jeho členové přivezli do Krakonoše původem francouzskou Zelňačku - komedii o tom, jak je možné navázat styk se vzdálenou civilizací a jak exportovat radost ze života na jinou planetu.

na Boží hod velikonoční 11. dubna se uskuteční premiéra divadelní hry Julese Verna Cesta kolem světa za 80

dní? Opakovat se bude 17. dubna v 16.00 hodin. Upravil a režiruje Jan Hejral starší.

je možné dát si vlastní reklamu na oficiální webové stránky města? Stačí kontaktovat webmastera - buď na stránkách Vysokého nad Jizerou www.vysokenadjizerou.cz nebo na telefonu 603 854 395. Cena je stanovena na 1200,- Kč za rok. Někteří podnikatelé na stránkách svoji prezentaci již mají.

pehe

(Sdružení zdravotně postižených - 6. část)

vesele, jen vesele život musíš brát? V dubnu 1998 jsme v hasičské zbrojnici zahájili V. hudební odpoledne. Pozvání mezi nás přijali i sourozenci Sládkovi - Pepa zahrál na trubku a Mirečka na flétnu.

V květnu téhož roku jsme vyjeli do naší milované matičky Prahy. Třetího května na Pražském hradě byl den otevřených dveří. Prohlídku Hradu jsme měli předem objednanou a k našemu potěšení nás přišel přivítat i správce Hradu pan Kadlec. Procházeli jsme z jedné místnosti do druhé a poslouchali výklad. Připadali jsme si jako v pohádce. Po krásné prohlídce jsme zašli ještě do zahrady, kde jsme si odpočinuli. Pak jsme zajeli do Lorety a poslechli si zvonkohru, která je krásná a dojemná, a pak nás

ještě čekala prohlídka samotné Lorety.

Využili jsme pěkného počasí, pan řidič s námi zajel k Paláci kultury, z jehož terasy byl nádherný výhled na Prahu. Při zpáteční cestě jsme vyslechli pověst o loretánských zvoncích. Den jsme ukončili společnou večeří v motorestu. Posilnění večeří, mírně unaveni, ale plni dojmů, šťastni a spokojeni jsme se blížili k domovu.

Pokračování přístě
Anna Zemanová

*_*_*

**Moudré je říct si každého dne:
kež si uchovám lásku k životu.**

Jan Neruda

*_*_*

Školní okénko

MŠ

Zápis

Zápis do Mateřské školy ve Vysokém nad Jizerou na školní rok 2004/2005 se koná v mateřské škole 14. dubna 2004 od 10.00 do 15.00 hodin.

Nada Šíkolová, ředitelka

ZŠ

Paragraf 11/55

V úterý 2. března v naší škole proběhla soutěž Paragraf 11/55. V deset hodin bylo vše připraveno a do sálu, kde už čekala porota a diváci, nastoupila čtyři soutěžní družstva: za šestou třídu žlutí Bubláci, za sedmou červení The Red Five, osmičku reprezentovali modří Hrobníci a devátou třídu zelení (i když v modro-červených trikách) "69". Každý tým měl patrona. Hrál hudba a porota ve složení Mgr. Ludmila Halířová, Ivana Řehořová, Mgr. Alice Sládková a Ing. Pavel Štěpánek byla připravena rozhodovat o osudu soutěžících. Moderátorem byl Petr Srna, soutěž řídila Mgr. Radka Farská. V prvním kole bylo zapotřebí znalostí. Každé družstvo si postupně vybralo tři otázky, přičemž i zbývající družstva vždy měla možnost odpovědět. Po prvním kole jsme vedli my, Hrobníci. Druzí byli The Red Five a "69", Bubláci byli čtvrtí. O přestávce vystoupili sedmáci, měli připraveno taneční představení. Druhé kolo byla prezentace. Družstvo si vytáhlo téma a šlo je přednést. Toto kolo vyhráli červení, ale stále jsme vedli. Ve třetím

kole jsme měli postavit co nejvyšší věž. Dostali jsme izolepu, papírové kartičky a 5 minut času. Výsledné dílo muselo stát alespoň 15 sekund. Vyrobili jsme nejvyšší věž, ale na konci limitu spadla, takže jsme byli poslední. Vyhráli deváčky, ale stále jsme vedli. Poté byl oběd. Čtvrté kolo se jmenovalo "Kdybych byl ředitelem školy". Úkolem bylo vybrat tři práva, která způsobila ve škole anarchii, a přidat tři povinnosti, aby se situace zlepšila. Toto kolo jsme vyhráli s "69" a vedli jsme dva body před nimi a červenými, kteří pořád ještě měli šanci. Před posledním kolem vystoupili osmáci s Erbenovou Kyticí. V pátém, posledním kole jsme měli zjistit, jestli osobám představujícím se na videu bylo, nebo nebylo 18 let. Po tomto kole vystoupila 6. třída s aerobikem. Pak přišlo vyhlášení divácké soutěže. A jak dopadla hlavní soutěž? Na čtvrtém místě skončili Bubláci, na třetím The Red Five a druzí nakonec byli "69", kteří se při určení věku Ing. Štěpánka v prodloužení přiblížili skutečnosti víc než The Red Five. Ti vyhráli hodiny, deváčky - "69" - chtěli pirátské šátky. Celkové vítězství patřilo nám - Bětě Kašné, Katce Votočkové, Janu Špidlenovi, Lukáši Poloprutskému a Martinu Plůchovi. Postoupili jsme

tím do oblastní soutěže v Lomnici nad Popelkou a získali trika s logem soutěže. Všichni zúčastnění získali diplomy.

Martin Plůcha, člen vítězného týmu

PS Správné odpovědi na otázky soutěže "Urči věk" z minulého čísla Větrníku:

David - 18 let	Věta - 17 let
Petr - 16 let	Zuzana - 17 let
Martin - 16 let	Markéta - 18 let

ISS

Miniprojekt "Dětem s láskou" rozdával radost

V sobotu 21. února 2004 se v pohostinství Mádle v Poniklé konal zábavný den pro děti z Dětského domova ve Vrchlabí a pro děti z Poniklé. Cílem akce bylo ukázat našim dětem, že jejich vrstevníci z Domova patří mezi nás.

Vše začalo v říjnu, kdy přišla do školy nabídka zúčastnit se kurzu "První krok k dobrovolnictví". Kurzu se zúčastnilo asi 30 dívek z okolních středních škol. Dostaly jsme možnost vytvořit vlastní miniprojekt. Tuto šanci jsme využily a začaly plánovat akci, kterou jsme nazvaly "Dětem s láskou". Na celou přípravu jsme měly zhruba tři měsíce. Musely jsme zajistit jídlo, pronájem sálu, program na celý den a přitom se vejít do doporučené částky nákladů 5.500 Kč. Všechny naše představy se nám

podávalo dovést až do cíle. Nastal den "D". Ráno nás čekala příprava celého sálu, her, svačin... Před 10. hodinou se začaly scházet první děti. S menším zpožděním se dostavily námi očekávané děti z Domova. Seznamkou jsme zahájily program dne. Děti jsme rozdělily do dvojic, ve kterých následující dvě hodiny soutěžily. Mohly si vyzkoušet několik různých soutěží, např. skládání puzzlů, shazování kuželek, trhání hada, poznávání pohádek a mnoho dalších. Nejvíce je lákaly disciplíny skládání vlaštovek a tahání po dece. Po soutěžích nám pořádně vyhládlo, a tak jsme se vydaly na oběd, který nám uvařily paní Tryznová, Krausová a Vondrová. Po obědě nás čekalo vystoupení pěveckého sboru Satori v ponikelském kostele sv. Jakuba, které bylo přístupné veřejnosti. Výtěžek věnoval sbor Domovu. Procházkou, při které na nás svítilo sluníčko, jsme se vrátily zpět do kantýny. Odpočaté a plné nové energie jsme se vrhly do druhé části dne.

Děti i dospělí se pobavili u pohádky předvedené Divadelním spolkem Jaj Kollár. Výtěžek byl opět věnován Dětskému domovu. Po soutěži "Skrývačka" se děti nejvíce těšily na diskotéku, na které se opravdu vyřádily. Mašinku, novambu a chihuahua zvládly na jedničku. My mezitím vyhodnocovaly soutěže a připravovaly odměny. Po 19. hodině jsme se pustily do vyhlášení výsledků jednotlivých soutěží. Na všechny čekala sladkost, diplom a námi vyrobená medaile. Každý se podepsal nebo něco nakreslil na velkou papírovou květinu, která byla při-

Jaro ve Vysokém

Skrývání zvonkohra nad těžkým sněhem úvozových cest a klíček petrkliče co zítřka bude kvést v náručí Slunce.

Ledová kra v zeleni osení bílé hory obzoru a tmavých lesů těžké mlčení...

jen páru kání kroužení v průzračné modři prostoru.

dr. Zdeňka Vaněčková

pravena v sále. Květinu jsme předaly jako památku Dětskému domovu. Tím se celý den nachýlil ke konci. Děti se postupně rozcházely...

Na závěr bychom chtěly poděkovat panu Mádlemu, který nám poskytl sál na celý den, Petru Hájkovi, jehož osobitý humor nám velmi zpříjemnil celou akci, kuchařkám ze ZŠ, pěveckému sboru, který zpříjemnil zimní atmosféru v kostele, a divadelnímu spolku, jehož pohádka zahřála srdíčka nejen dětem. Díky však samozřejmě patří i všem ostatním, kteří nám pomáhali, a hlavně Podkrkonošské společnosti, bez níž by se tento projekt nemohl uskutečnit. Jsme velice potěšeny, že cíl projektu byl opravdu naplněn a že radost a smích zářily nejen v očích dětí, ale i dospělých.

Renáta Hlídková, Petra Vondrová,
O3A

Kultura

DIVADELNÍ KUKÁTKO

Krakonoš navštívil Prahu

V roce 1999 ve vysokém divadle hostoval soubor Divadla Jára Cimrmana a uvedl půvabnou hru Švestka. Hru nabitou absurdním vtipem a jiskřivým humorem. Slavný soubor měl samozřejmě veliký úspěch. Nikdo tehdy jistě netušil, že se za několik let úlohy vymění. Že vysoké

divadlo bude pozváno, aby uvedlo v Praze - právě v Divadle Jára Cimrmana - představení Petra Pýchý Republiku za koně a fotbal. Ačkoliv měla tato hra již řadu úspěšných repríz, a to nejen ve Vysokém, kde se vlastně celý děj odehrává, přece jen všichni členové souboru měli obavy, jak to dopadne, kolik přijde lidí a jak bude představení přijato. Výsledek předčil všechna očekávání. Kromě několika volných míst na balkoně bylo vlastně vyprodáno. A diváci byli skutečně nadšeni a závěrem byly velké ovace.

Obě představení, Cimrmanova Švestka i Pýchova Republika, se výrazně odlišují od módní vlny v dramaturgii především malých divadel. Ta je často zaplavena vulgaritou a divnou krutostí. Odborně se tomu říká "cool". Obě představení jsou naplněna laskavým vtipem a neopírají se o berličky ubohých oplzlostí. A přece se v jednom obě hry odlišují. Cimrmanovský humor není útočný ani kritický a dovedl přinášet lidem radost a uvolnění i v době před dvaceti lety. Ve hře Republika se však setkáváme s něčím, co nás překvapí a také potěší. Ačkoliv se děj odehrává před devadesáti lety, je skvělým a nenásilným způsobem aktuální. Je tam nezkompromitované vlastenectví i odporný přerod snaživého fízla. Když při závěrečné děkovačce přichází na jeviště s trikolorou a státní vlajkou, jde divákům mráz po zádech. Představení v Praze bylo pro Vysoké velikým úspěchem.

Ivo Vodsedálek

Jak jsme hráli Šlechtičny

Vzbouření v ústavu šlechtíčen, tu hru pro 18 žen a jeden zpívající mužský hlas za scénou - byl to krásný hlas Pepy Hejrala -, uvedli vysočtí ochotníci v nastudování paní Andy Pavličkové už v roce 1946, v první divadelní sezoně po válce. Hra se líbila, a tak pozvání z okolí nedala na sebe dlouho čekat.

První naši šťací byla Jilemnice. Hrál se tam ve "Dvoraně". Zadní vchod do budovy tvořila široká chodba, která se na konci lomila do pravého úhlu, rozšiřovala se, a to bylo vlastně zálusk. Po celé jedné straně této chodby byly narovnány bedny různých velikostí.

Představení se vydařilo, všechno už bylo sbaleno a připraveno k odjezdu. Chyběl jenom řidič. Jeho záliba v orosené sklenici nevštila nic dobrého. Chlapci, kteří s námi jezdili, ho hledali po městě. Stáli jsme v chladné noci u zavřeného autobusu. Správce budovy ještě procházel ztichlou chodbou, je-li všechno v pořádku, když zaslechl jakési pochrupování. A skutečně - za bednami si tam ustal náš řidič a spokojeně spal. Řádně zmoženého alkoholem se ho podařilo posadit za volant, ale do smíchu nám nebylo. Ovšem nic jiného nám nezbývalo. Sotva dosedl, zavelel: "Děvčata, zpívat, nebo vám usnu! A hodně zvesela!" A tak ty starší ctihodné "šlechtičny", které seděly v přední části autobusu a z nichž mnohé zpívaly v kostelním sboru, spustily. Jedna písnička šla za druhou... My vzadu, mladá nezvedená cháska, jsme z toho měli

legraci. Ale ne dlouho, jen co jsme dojeli k Jizeře. Když se autobus co chvíli přiblížil až ke svodidlům na druhé straně silnice a dole se černala hučící jarní řeka, začali jsme zpívat také a zpívali jsme až do Vysokého. Když autobus zastavil u Krakonoše, spadl nám ze srdce onen pomyslný kámen. Věřte, že kdyby byl skutečný, určitě by ta rána probudila půl města.

Anna Čerovská

Novinky městské knihovny 2., závěrečná část

Jazykové

Jedeme do Francie
Děmčina pro každého
Domluvíme se v osmi jazycích
Česko-italská konverzace

Společenské

M. Viewegh: Na dvou židlích (fejetony), Případ nevěrné Kláry (detektivní)
I. Hoffman: Pomalý potlesk (fejetony)
J. Irving: Pravidla moštárny
K. Legátová: Želary, Jozova Hanule (venkovské)
K. Švestka: Pohled z mostu (povídky)
A. Gráfová: Pohlednice z minulého století (samizdat. povídky)
J. Kratochvil: Lehni, bestie! (totalita - děti)
Ch. Morgernstern: Slova k pousmání (úvahy)
U. Eco: O zrcadlech a jiné eseje

Psychologické

P. Coelho: Veronika se rozhodla

zemřít, Jedenáct minut, Dábel a sleč-
na Chantal
L. Vaculík: Loučení k panně

Fantasy

Fantasy (encyklopedie)
A. McCaffrey: Acorna
T. Pratchett: Noční hlídka, Soudné
sestry
S. Jackson: Brána zla (gamebook)
T. Goodkind: První čarodějovo pravi-
dlo

Vzpomínky

L. Skořepová: O zvířatech a lidech
L. Štáidl: Víno z hroznů

Populárně - naučné

Evropská unie
Svět do kapsy od A do Z
K. Johnson: Jaguáři moudrost (mays-
ký kalendář)
Moudrá moudra
Rok do kapsy
J. Melgosa: Umění výchovy dítěte
J. Procházka: Základy účetnictví
v kostce
L. D. Ergová: Fešákův průvodce
možná i za galaxií
S. Covey: 7 návyků skvělých teenage-
rů
Parapsychologie od A do Z aneb
Okultní vědy a jejich neuvěřitelné
možnosti
Zbraně (encyklopedie)
K. Nový: Kynologická příručka
A. Bauer: Dějiny výtvarného umění
Taneční v kapse (s CD)
Myšlenky, které měnily svět
M. Blažková: 11 pokladů Čech a Mora-
vy
G. Legrand: Renaissance

Rozumět dějinám (česko-německé
vztahy)

Iva Řehořová

Výlet

Jednoho dne mě poprosila dcera,
abychom si vyjely za strejdou do Jab-
lonce. Přestože u trabanta zlobil
zámek - dveře se daly otevřít jen
zevnitř -, souhlasila jsem. Měla jsem
už vyzkoušeno, že stačí vzít s sebou
drát a nechat při vystupování pootev-
řené okénko.

Cesta do Jablonce byla příjemná.
Zaparkovaly jsme na dolním náměstí,
tam nás měl bratr čekat. Rozhlížela
jsem se, kde ho uvidím, a zabouchla
jsem si dveře bez patřičného opatře-
ní. Dcerka se vyděla, ale já věděla,
že existuje možnost, jak se dostat do
auta, a sice otevřít kufr, odšroubovat
a sklopit zadní sedadlo, kufrem vlézt
dovnitř a dveře otevřít. Dcera se
zájmem sledovala mou činnost a jak
pochopila můj úmysl, lekla se opět -
představila si, jak na jabloneckém
náměstí lezu svátečně oblečena kuf-
rem do trabanta. Já to přesto nevzda-
la a po zdařilém výkonu jsem vystu-
povala z auta, právě když přicházel
bratr. Z radosti ze shledání jsem si
opět zabouchla dveře. Čekala mě
zase "prolézačka" kufrem. Bratr vydě-
šen sledoval mé počínání a řekl: "To
snad nemyslíš vážně?" Dcera jen
poznámala: "Strejdo, to si zvykneš,
třeba to není naposled." Dcera dodnes lituje, že neměla kame-

ru, třeba by mohla vyhrát v pořadu
"Tak neváhej a toč".

Hana Pochopová

Z HISTORIE dávné i nedávné

Rok 1917

Pohroma pro pijáky piva - v lednu
dochází v hostincích k nedostatku
piva.

Následkem anonymního udání
nechal vojenský soud zapsat četnic-
tvem mužské osoby od 15 let nahoru
- ve Vysokém jich je 187.

Dne 23. 3. přišlo sem na noc 42 vojáků
s flintami a patronami, kteří mají
asistovat při přísné rekvizici obilí
a bramborů.

V novinách se ohlašuje v Rusku revo-
luce.

Dne 7. 4. veliká vánice - sněhu napad-
lo mnoho.

Dodávky dobytka a koní pro erár.
V dubnu stále zima, přes noc velké
mrazy. Po oteplení 30. 4. se začalo
pracovat v hlavišti a za dva dny byla
hlavička zasetá.

"Od 20. 4. dodávalo se od státu chu-
dým lidem maso zdarma. Ve Vysokém
se vydalo týdně 55 kg i s Hrad-
skem. Mnoho u toho rámusu, každý
chce být chudým. Stěžování na
nespravedlivé rozdělování jako vždy.

Dne 4. 5. dopoledne viděn byl zde
letětí Zeppelin směrem od Zálého

k Tábora. Co tu chtěl, neznáme."

Dne 9. 5. narozeniny Jejího Veličen-
stva císařovny Zity - kostel, prapory
na domech.

Prodej nakládaného zeli obcí - 3 sudy
po 30 hal. za kg - s prodělkem.

Práce na polích začaly 1. 5. i bez koní,
jak kdo mohl.

Dne 14. 5. krásný den - trh chovného
dobytka.

Dne 15. 5. sázela se dvojité pamětní
alej na Petruškových vrších - sázení
svěřeno školním dětem. "Děti škol
měšťanských v 1 hod. odpoledne
v průvodu učitelů sešly se na námě-
stí. 82 hochů neslo každý po sazenici.
Sázení zúčastnil se starosta města
Karel Schröter s městským tajemní-
kem Oldřichem Doubalíkem. Na
vrších promluvil k dětem p. řídí-
tel škol Hynek Pavlík o významu sázení
stromů a zvláštním významu v této
válečné době. Alej sázena na památ-
ku této kruté doby a nazvána alejí
císaře Karla I. Po řeči p. ředitele pro-
volána sláva Jeho Veličenstvu a zapě-
na rakouská hymna... (Alej však se na
vrších neosvědčila, je tam špatná
půda.)"

Drahota stále stoupá - potraviny, šaty,
šperky, nábytek atd. "Velká chamti-
vost po penězích zejména u rolníků.
Vzdor všem rekvizicím mají rolníci
stále bramborů dosti a tyto hojně za
drahé peníze prodávají, zejména
Ropratičtí. Odtud denně zástupy
Němců s ranci na zádech putují
a handlují za vše možné. Němci zde
zkrátka skoupí vše a tím ceny vyhá-
ní."

Pivo žádné, masa nedostatek, uhlí
obec žádné nedostává.

Dne 6. 6. zastupitelstvo usneslo zrušit na paměť nastoupení vlády Jeho Veličenstva císaře Karla I. placení školného, začínaje rokem 1917/18.

"V červnu přišlo z Raketnice 6 půlek piva (hořké). O pivo velká shánka a bylo hned vypité. Půl litr po 50 hal."

*Pokračování přišlo
Iva Řehořová*

*_*_*

*Umění žít není
uměním hrát s dobrou kartou,
ale uměním sehrát
se špatnou kartou dobrou hru.*

Robert Louis Stevenson

*_*_*

Paměti legionáře

8. část

Maminka byla povahy poněkud plaché. Neměla téměř žádných styků se svými vrstevnicemi. Z chalupy nevycházela, leda na zahrádku. Zahrádka před okny, to byla její chlouba. Jestliže mnohými existenčními nesnáze-
mi a hmotnou bídou se radost z naší chalupy jako by vytrácela, tak jistě se všechna usadila na zahrádce, na té mamčině zahrádce před okny, kterou ona s takovou péčí vyplávala. V celém městečku by se krásnější nenašla. Chryzantémy, malvy, měsíčky, slaměnky, rezedy, jiřiny, hledíky, gladioly a mnoho jiných kvítků tvořilo překrásnou a hýřivou barevnou

podívanou, zatímco hrachory, červenokvětá fazolka a hlavně řepička důtkrně zakrývaly defekty naší staré omšelé lomenice tak vydatně, že ani nejbystřejší oko by nenašlo nic než květy a květy a květy. Každý, kdo šel kolem, se aspoň na chvilku potěšil. Co malíř se vystydalo před tou naší chudou, a přec tak obohacenou chalupou. Pro zjemnělou duši je krásna, jakkoliv vyjádřena, tak potřebná, jako je pro život potřebný vzduch. A mamčiná zahrádka byla vizitkou její prostinké, ale pro krásu nadšené duše. Podvědomě jsem cítil toto její tak ušlechtilé zaujetí a měl jsem je v úctě. Za zahrádkou bylo poličko, na němž jsme měli zasázeny brambory a zelí pro naši spotřebu.

V naší horské oblasti jsou brambory, zelí a žito hlavními zemědělskými produkty obživy. Jenže ne vždy lze jejich úrodu sklídit bez obtíží. Jejich sklizeň děje se mnohdy v sychravíně, do které by v jiných krajích ani psa nevyhnal. Často se stává, že tyto boží dary zapadnou sněhem anebo přijdou neočekávanými mrazy nazmar. Pak bývá bída na horách. Jsou-li však brambory doma, tu je hned v chalupách veseleji.

Brambory! A ty sejkory z nich! Jak je uměla maminka, tak je neuměl nikdo jiný. Vůně sejkor z nových brambor se šířila z každé chalupy i z městských domů na náměstí. Vzduchem proudil líbezný závan škvářeného másla, ale i "vůně" sejkor těch připálených, které hospodyňka zapomněla včas odškrábnout z plotny a obrátit. Výroba této naší horské pochout-

ky je podmíněna několika vlivy, z nichž velmi důležitý je také smysl pro správný odhad doby, kterou je nutné velmi přesně dodržovat, aby sejkora byla podle všech pravidel tohoto umění upečena. Že při tom je důležité i přiměřené rozehtání plotny, netřeba připomínat. A právě na těchto dvou faktorech, nejsou-li respektovány, ztroskotává všechno umění sejkorské.

Náš celoroční jídelníček býval velmi zjednodušený a brambory tvořily jeho hlavní, ba téměř jedinou náplň. Proto v sejkorové technice maminka vynikala. Už asi nikdy neokusím takové dobroty, jakou nám ta naše máma uměla připravit. Tváře, brada, nos, čelo a ruce nesly vždy stopy takového hodování a leskly se máslem, že i ti indiáni by nám záviděli.

Jako věhlasná pražská šunka, uherský salám, ruský kaviár, plzeňské pivo, ementálský sýr a jiné, takovou slávou byly a dosud jsou opředeny vysoké sejkory.

Pokračování přišlo

Bohumil Doležal,

zpracovala Ludmila Hnyková

CESTUJI, CESTUJEŠ, CESTUJEME

4. část

Peru

Rozloha: 1 285 216 km², tj. 19,6x větší než ČR

Obyvatelstvo: 23 950 000 (18, 6

na km², u nás 132 na km²)

Měna: 1 Nový Sol = 100 centimů (1 USD = 3,45 Solu)

Z Bolívie přejíždíme u jezera Titicaca do peruánského Puna. Jezero je polovinou v Peru. V Punu bývaly státní doly, objevené 1657. Z Puna vyrazíme loďkou na plovoucí ostrovy národa Uros. Jeho příslušníci sem utekli před Inkou i španělskými okupanty. Ostrovy jsou na jeden metr tlusté vrstvy rákosu inca, když jdete, tak se to pod vámi pohupuje. Mají tu i školu, je na pontonech a mezi ostrovy vás za peníz převezou na rákosových člunech. Vaří v keramických pískách, aby nepodpálili rákosu, a všude vám nabízejí suvenýry. Na noc se přesouváme autobusy do Cusca, je to 600 kilometrů. Oblast Cusca byla od 700-800 n. l. osídlena kmenem Killki, zemědělci, kteří to náramně uměli s tvrdým dioritem a andezitem.

Podle indiánské legendy založil Cusco v r. 1200 náčelník Manco Capac se sestrou Mamou Ocelou. Na hlavní město je povýšil roku 1438 Pachacuti. Plán byl udělán tak, aby připomínal posvátnou pumu. Rozeklanou zubatou hlavu připomíná místo Saqsaywaman. Španělé vedeni Franciscem Pizzarem obsadili město 15. 11. 1553. Některé balvany v Saqsaywamanu jsou až 300 tun těžké a spáry mezi kameny bez malty 1 milimetr. Při dnešní mechanizaci a jeřábích žsnu, jak to mohli postaviti - byli to machči. Cusco leží v údolí, má hodně kostelů, střechy jsou vesměs pokryty pálenými taškami na způsob prejzů, a proto působí velmi přívětivě. Další den vyrazíme busem přes Urubambu do Ollaytaytamba, kde silnice končí. Dál musíme vlakem, když chceme na Machu Picchu. Je to 42 kilometrů po pravém břehu řeky Urubamby, po levém břehu vede Inka trail, pěší cesta. Vystupujeme v Aquas Alientes, nově Machu Picchu je 700 m nad hladinou řeky. Machu Picchu bylo postaveno kolem roku 1300 a již asi v roce 1400 opuštěno. Sloužilo jako zdroj potravy (kukuřice a obilí) pro Cusco. Potom vše zarostlo džunglí, takže ani Španělé je neobjevili. Objeveno bylo Američanem Hirmem Binghamem 24. 7. 1911. Leží o 1000 m níž než Cusco. Protože

Inkové neměli písmo, tak se o všem vedou jen dohady. Ale byla to pastva pro oči i fořák, něco tak monumentálního a krásného jsem jinde neviděl. I při výstupu na Huayna Pichchu se tají dech, jak je exponovaný. Další den se vracíme vlakem a pokračujeme k dalším památkám v Pisacu. Je tam nedělní trh a také pastva pro oči. Vracíme se do Cusca a odtud jedeme busem do Arequipy. Po cestě jsme zdržováni zátarasy učitelské stávky a pak pomalu vyjíždíme až do sedla Crucero Alto (Vysoký Kříž), ležícího 4500 m n. m. Sjíždíme do Arequipy 2400 m n. m. Po cestě v pustině nás stopuje indiánka s nůši. V autobuse sejmula z nůše aguayu, tkanou pokrývku. Nůše skrývala bohatství v podobě pečeného vepřového. Pomocí klasického sekáčku maso v ruce porcovala. Jak se autobus kymácel, říkám: "Dívejte se, jak budou ubývat prsty," ale ona byla nadmíru šikovná. K masu přidala do igelitového sáčku dva vařené brambory a porce byla hotová. Opravdu pochoutka! Obsloužila celý autobus a pak zase v té stepi vystoupila a jela zpět někam domů. Do Arequipy jsme dojeli večer. Je to druhé největší město Peru a nad městem se v nadmořské výšce 5821 m vypíná dnes již vyhaslá sopka El Misti. Další den jdeme do kláštera Santa Catalina, který byl založen roku 1570. Je stále funkční, i když řádové sestry žijí v sousední novější stavbě. Všude čisto, květiny, kouzelná zákoutí, interiéry, a tak to "odnesou" dva filmy. Pak přejíždíme autobusem do Chivaye poblíž kaňonu Colca a tam

s místním průvodcem děláme pěší túru asi 20 km za vesničku Copartu, kde pod skalním masivem byly indiánské hrobky. Nyní tam jsou poházené kosti a několik bělostných lebek. V okolí jsou nejstarší terasy v Jižní Americe. Ráno vstáváme v 5.30 hodin a mikrobusem jedeme 50 km po prашné silnici na Cruz del Condor, abychom viděli kondory. Pět jich tam létalo nad kaňonem Colca bez hnutí křídly. Kaňon Colca padá 2 km k hladině řeky a nad námi jsou vrcholky o 1 km výš, takže dohromady 3 km. Je to prý nejhlubší kaňon na světě. A opět místní ženy v krojích nabízejí své výrobky k prodeji turistům. Vracíme se do Arequipy a hned pokračujeme na Limu. Podle moře žádná zeleň, jen poušť a písečné duny celých 1000 km. Lima leží také v poušti. Její předměstí nemají daleko do orientu, co se týče špíny a nepořádku. My jsme v Limě taxiky přešli na jiný terminál a na večer pokračovali směrem na Huaraz. Autobus stoupá od moře až do sedla ve výšce 4090 m n. m. Nahoře bílé kopce v měsíčním svitu. Ve 2.00 hodin jsme vystoupili ve vesnici Catac 3700 m n. m. Do rána přecháváme u domorodců. Dopoledne se vydáváme do údolí Quebrada Pachacoto, kde ve výšce od 4000 do 4500 m n. m. roste největší bromeliovitá rostlina Puya Raimondii, která vykvétá po 60 letech a květ je až 12 m vysoký a má miliony semen, po odkvětu hyne. Po návratu do Catacu a oběd v restauraci jdu s Tomem napřed a parta přivádí domorodce mluvícího plynou slovenštinou. Vystudoval v Bratislavě

ekonomii, žil "u nás" 13 let. "Robil som v Slovenskej akademii vied." Znal Čáfu. Vrátil se kvůli nemocným rodičům. Tak jsme se dozvěděli daleko víc o místních poměrech.

*Pokračování přišlo
Pavel Berka*

SPORT

Zprávy Ski klubu

Vysoký Ski klub vykročil do nového roku pořádáním mezikrajských závodů žactva, a to již třetího ledna. V domácím prostředí se mimo pořadatele vedlo po nemoci i Lucii Šaldové. Obsadila v široké konkurenci třetí místo. Ve Vrchlabí svoji kategorii vyhrála.

Ve skiatlonu v Jablonci nad Nisou Petr Nesvadba skončil druhý v kategorii staršího dorostu. Jakub Havel obsadil třetí místo v mladším dorostu, Štěpán Prokůpek páté a Ondra Šaska sedmé.

Petr Nesvadba vyhrál mužskou kategorii v Benešově, na mistrovství ČR v Novém Městě na Moravě skončil devátý, na Juniorcupu v Jablonci, mezinárodním závodě FIS, dojel šestý.

Dne 14. února pro Vysoké nad Jizerou vybojovala mistrovské tituly Libereckého kraje v Jablonci-Březkách ve skidatlonu děvčata Veronika Havlová a Pavla Šaldová. Pátý dojel Štěpán

Ševčík, čtvrtý Jan Fedorko a osmý Ondra Tomíček.

Na závody do Benecka 22. 2. 2004 vyjela vysoká žakovská výprava běžců opravdu ve formě, neboť si odtud po výborných výkonech přivezla tři přebornické tituly Libereckého kraje. Přeborníky se stali Veronika Havlová, Lucie Šaldová a Jan Fedorko. Dařilo se i dalším: šestá byla Míša Košťatková, desátý Ondra Tomíček a třináctý Martin Saska.

Stříbro z mistrovství ČR si z Jablonce přivezla v neděli 29. února Lucie Šaldová ze závodu štafet na 3x3 km, kde startovala v první štafetě Libereckého kraje a dosáhla druhý nejlepší čas v závodě. Den předtím v závodě na 3 km volně vedla s náskokem ještě 400 m před cílem, ale nakonec skončila s minimálním odstupem na závodnice před ní až sedmá.

Z dosažených výsledků je patrná velmi dobrá práce trenérské dvojice Karel Burgermeister ml. a Pavel Šalda ml. Přitom realizační běžecké týmy se srovnatelnými výsledky jsou několikanásobně početnější a mají mnohdy daleko lepší technické vybavení.

Významných úspěchů dosáhl vysoký závodník Josef Vejnar ve své kategorii (závodce veteránů), ale i celkově. Na mistrovství ČR veteránů ve Žďáru nad Sázavou se stal dvojnásobným mistrem ČR. Vyhrál závod v Benešově, na šumavském maratónu doběhl druhý, celkově čtvrtý. Na Orlickém maratónu první den volně druhý, den poté pak na 40 km klasiky první, celkově šestý. (Petr Nesvadba zde obsadil ve své kategorii místo

třetí.) Na mezinárodním silně obsazeném a uznávaném Karlově běhu 21. února ze 134 startujících v běhu na 30 km volně dojel ve své kategorii druhý a celkově čtvrtý. Půlsto den na 42 km klasicky opět druhý a celkově devátý (výtečné umístění). V Říčkách na 30 km volně dosáhl zase na stříbro. Petr Nesvadba v silné konkurenci do 35 let obsadil výborné 3. místo.

Mezi našimi sjezdáři docílují nejlepších výsledků Jakub Pohanka v kategorii předžáků. Ve Studenci obsadil 1. místo, v Jablonci nad Jizerou 3. místo. Jinak se umísťuje do 6. místa, což dokazuje výsledek z neoficiálního mistrovství ČR předžáků v Horním Podluží, kde skončil šestý. Kateřina Zelinková dojíždí v předžácích kolem 15. místa, Pavel Zelinka skončil v Herlíkovicích devátý, Jaroslav Hylmar osmnáctý. Oba ve starších žácích v oběh slalomu. Nadějná se ukazuje letos v přípravce začínající Kristýna Friedlová.

Ski klub pro spoluobčany a hosty našeho města při příležitosti turistické padesátky tradičně pořádá 7. února Ski bál. Bohužel se stejným výsledkem jako v minulých letech.

Při malé návštěvě a nezájmu převážím místních jsme se kýženého výtěžku ve prospěch našich lyžařských nadějí nedočkali.

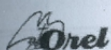
Ve dnech 28. a 29. února se Český Ski klub stal pořadatelem Českého poháru dospělých ve sprintu. Na padesát pořadatelů a rozhodčích se pod vedením přísného Zdeňka Seidla postavilo o bezproblémové vrcholné závody našich běžeckých špiček. Krásné závody na přehledných tratích.

Škoda jen malé divácké účasti.

Závodní sezóna pokračuje, dosavadní výsledky jsou výborné. Naším přáním je vytvořit spolu s výborem TJ ty nejlepší podmínky pro závodní družstva. Prozatím můžeme být spokojeni.

Výbor ČSKV děkuje všem závodníkům a trenérům za výtečnou reprezentaci. Všem příznivcům vysokého lyžování pak za podporu a pomoc.

Za výbor Ski klubu Jiří Doubalík st.

Orel, věrný své tradici, je katolickou tělovýchovnou organizací, která se věnuje i kulturní a jiné zájmové činnosti. Podmínkou členství ale není určitá víra nebo církevní příslušnost. Orel pořádá pro své členy soutěže ve sportovních disciplínách, akce kulturní a letní tábory. Je zaměřen na sport spíše rekreační, pro všechny, spíše ke zdraví než k "trvalé invaliditě".

Orel má i ve Vysokém své členy, kteří 17. ledna 2004 v Jablonci nad Nisou vybojovali druhé místo v sálové kopané. Jsou jimi Jan a Tomáš Preisslerovi, Lukáš Nováček a Michal Pánek.

Sídlo místní organizace, která patří k župě Sv. Zdislavy zahrnující území Libereckého kraje, je v Loukově u Semil. Zájemci mohou získat další informace na katolické faře ve Vysokém nad Jizerou.

P. Pavel Ajchler

KČT

Túra na běžkách

31. ledna 2004

Autem odjíždíme na Mísečky a dále pokračujeme na běžkách. Trasa měří 32 km: Mísečky - Zlaté návrší - U Tří pánů - Vosecká bouda - Harrachov - Planýrka - Paseky - Vysoké. Počasí nemohlo být hezčí, kvalita sněhu výborná, celý výlet byl prostě nádherný. Akce se zúčastnilo 14 lidí.

27. ročník "Ve stopě první středoevropské padesátky"

lyžařsko-turistická akce

7. února 2004

V týdnu před akcí dochází k prudké změně počasí. Sníh rychle taje a prší. I tak akci pořádáme a ono to vyšlo. Počasí se umoudřilo. Trochu sněhu zůstalo, ochladilo se a hlavně nepršelo. Akce se zúčastnilo 219 osob: na trase 10 km - 21, 20 km - 50, 30 km - 66, 50 km - 82 příznivců zimní turistiky. S organizací byli účastníci spokojeni.

Na běžkách do zimní přírody

14. února 2004

Počasí se zlepšilo, sněhu připadlo, a tak rychle do zimní přírody. Šestadvacetikilometrová trasa vedla okolo Vysokého: Vysoké - Paseky - Bosna - Kořenov - Štěpánka - Vysoké. Nemohlo být takové počasí před týdnem?!

"Přejezd Krkonoš" - memoriál K. Šaldy

21. února 2004

Trasa 27 km: Rokytnice - Dvoračky - Vlčí hřeben - Rezek - zastávka U Mikšů - Maňkov - Vysoké. Trasu jsme měnili z důvodu silného větru, který nám neumožnil jízdu po hřebenech hor, kde byl zákaz túr. Ujetí i této náhradní trasy bylo náročné. Poznali jsme opět kouzlo přírodního živlu silného větru. Na konci jsme byli spokojeni a příjemně unaveni. Akce se zúčastnilo 13 osob.

Přejezd Jizerských hor 27.-29. února 2004

1. den: sraz v 8.00 hodin na náměstí ve Vysokém. Trasa na lyžích: Štěpánka - Polubný - sedlo pod Zámky - Protržená přehrada - Mariánskohorské boudy - Čihadla - Na Knajpě - Smědava - Jizerka. Počasí střídavé, ale převážně krásné a slunečné. Ubytování jsme na Jizerce, v chatě Stará pila.

2. den: opět na lyžích: Jizerka - Rybí loučky - Zelený kámen - Předěl - Nebeský žebřík - Smrk (1124 m) - zpět na ubytovnu. Jedna parta, čítající 20 lidí, přejíždí na trasu do polské části hor. Počasí dobré, sluníčka už bylo méně.

3. den: Jizerka - Saská cesta - Václavkova Studánka - Kořenov - Štěpánka - Perliček - zastávka se zhodnocením túry. Všichni jsou spokojeni, opět to vyšlo, nálada byla výborná. Celkem

se ujelo 105 km. A pak k domovu, do Vysokého.

Jiří Libal

*_*_*

*Umění žít je vědět
jak vychutnat malé radosti
a unést velká břemena.*

William Hazlitt

*_*_*

Společenská kronika

Sňatek

27. 2. 2004 **Radek Nesvadba** a **Iveta Kaplíková**, oba z Vysokého nad Jizerou

Hodně štěstí!

Diamantová a zlatá svatba

Dne 10. 4. 2004 oslaví **Josef a Marie Janouškovi** ze Staré Vsi 60 let společného života.

Dne 24. 4. 2004 oslaví **Josef a Božena Škodovi** z Horní Třeče 50 let společného života.

*Do dalších let přejeme hodně zdraví
a štěstí!*

Narození

Dne 28. 1. 2004 se manželům Pavlině a Ing. Romanu Čivrným z Vysokého nad Jizerou narodil syn **Matyáš**.

Dne 11. 2. 2004 se manželům Stanislavě a Petru Šilhánovým z Vysokého nad Jizerou narodili dcera **Tereza** a syn **Petr**.

Hodně zdraví a štěstí!

Životní jubilea

Vysoké nad Jizerou

Josef Beran 73 let
Marie Hejralová 77 let
Rudolf Knop 74 let
Zdeněk Kos 72 let
Vladimír Nečásek 73 let
Věra Nesvadbová 70 let
Božena Vacková 76 let
Marie Volprechtová 73 let
Josef Vrána 82 let
Miluše Bachtíková 79 let
Libuše Brumlichová 82 let
Zdeňka Čivrná 70 let
Zdeňka Holcová 76 let
Anna Kosová 71 let
Anna Kuncová 78 let
Stanislav Kvarda 80 let
Bohuslava Mandlová 77 let
Jiřina Šimková 82 let
Jarmila Večerníková 81 let

Horní Třeč

František Patočka 81 let
Václav Vrána 81 let
Stanislav Hladík 77 let
Miluška Slavíková 74 let

Blažena Škrabálková 74 let

Sklenářice

Vlasta Vondráková 77 let
Jaroslava Kašáková 77 let
Ingeborg Metelková 75 let
Irena Turpišová 70 let

Stará Ves

Josef Janoušek 81 let
Květoslava Špačková 76 let

Všem jubilantům blahopřejeme!

Úmrtí

Dne 2. 3. 2004 zemřel pan **Josef Merc** z Vysokého nad Jizerou ve věku 75 let.
Dne 9. 3. 2004 zemřela paní **Ludmila Volková**, žijící dlouhá léta ve Vysokém nad Jizerou, ve věku 74 let.

*Všem pozůstalým vyjadřujeme
upřímnou soustrast!*

Poděkování

Za milá osobní, písemná a četná telefonická blahopřání a za jiné milé pozornosti k mým 80. narozeninám dovoluji si upřímně poděkovat všem dobrým lidem, kteří si na mé takto vzpomněli. Za pozornost děkuji též Městskému úřadu ve Vysokém nad Jizerou. Děkuji Vám všem.

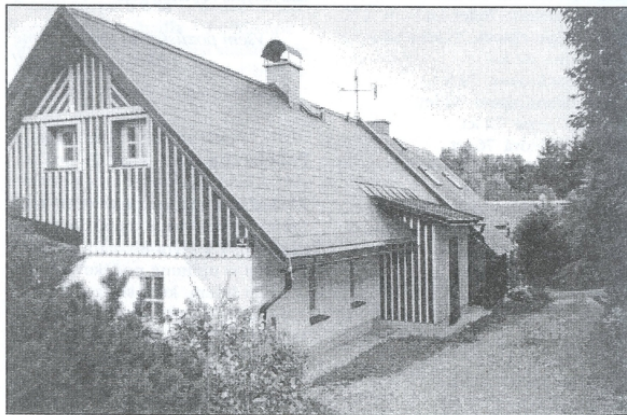
Miloš Hrubý, Třeč

Znáte své město?

obrázkový seriál k zamyšlení
Námět a foto Ludmila Hnyková

Chalupa Ludmily Staňové ve Vysokém nad Jizerou č. p. 42, kdysi u Valtrů

Vysoké nad Jizerou STAVEBNÍ FIRMA P & P, spol. s r. o.

ženu či muže

na částečný či plný pracovní úvazek
pro práci v kanceláři

Podmínkou
je znalost práce na PC,
schopnost samostatné komunikace
se zákazníky, základy rozpočtování staveb,
řidičský průkaz skupiny B a chuť UČIT SE !

Nabízíme: - odpovídající ohodnocení
- příjemné prostředí
- věcnostní odměny
- cílové odměny

přijme

! zedníky !

do
zaměstnaneckého poměru
i na ŽL

**Za slušnou práci
Slušný výdělek**

Informace : na tel. 481 593 121, 777 882 882 nebo osobně

PILA FAGUS

Pásová pila **Fagus** Vysoké nad Jizerou si Vám dovoluje nabídnout prodej **stavebního a truhlářského řeziva** (tzn. trámy, fošny, latě, prkna atd.), i jednotlivě a v malém množství, třeba i hoblované nebo jinak opracované za bezkonkurenční ceny ve vysoké kvalitě. Dále nabízíme **pořez jehličnaté a listnaté kulatiny** až do průměru 90 cm. Nespornou výhodou naší technologie je hladký řez, optimální výběr řeziva a nelze opomenout vysokou výtěžnost.

Informujte se prosím na tel. číslo 777 737 800
777 882 882

V případě zájmu o objednávku Vám rádi zpracujeme cenovou nabídku.

Vážený vlastník lesa!

Letošní velmi teplé a suché léto výrazně urychlilo vývoj kůrovců a umožnilo jim silně zvýšit jejich početní stavy. Proto je možné na řadě míst naší republiky vidět jednotlivé smrky či „kola“ smrků s opadávajícím jehličím a odlupující se kůrou. V opadané kůře se nachází řada malých, cca 2 mm velkých otvorů, a v lýku pod kůrou řada chodbiček.

Toto všechno jsou bohužel neklamně známky napadení kůrovci – převážně druhu lýkožrout smrkový (lat. *Ips typographus* – odtud mezi lesníky někdy používány název „typograf“), případně i dalších druhů, zejména velikostí menšího lýkožrouta lesklého (*Pityogenes chalcographus* – „chalkograf“).

V případě, že se stromy napadené kůrovci nacházejí i ve vašem lese, je třeba provést opatření k zamezení jejich dalšího šíření. Je to nejen proto, že přemnožení kůrovce může dále hubit smrky ve vašem lese, ale i v lese vašich sousedů. I z tohoto důvodu na ochranu lesa pamatuje lesní zákon č. 289/1995 Sb., v platném znění, v ustanoveních § 32 a 33:

§ 32 - 1) Vlastník lesa je povinen provést taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les, zejména:

a) zjišťovat a evidovat výskyt a rozsah škodlivých činitelů a jimi působených poškození důležitých pro pozdější průkaznost provedených opatření; při zvýšeném výskytu neprodleně informovat příslušný orgán státní správy lesů a provést nezbytná opatření,

b) preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů.

2) Při ... přemnožení škůdců ... je vlastník lesa povinen činit bezodkladná opatření k jejich odstranění a pro zmírnění jejich následků.

§ 33 - 1) Vlastník lesa je povinen přednostně provádět nahodilou těžbu tak, aby nedocházelo k vývinu, šíření a přemnožení škodlivých organismů.

Detailněji jsou uvedena ustanovení upravena vyhláškou MZe č. 101/1996 Sb., v platném znění, kde jsou lýkožrout smrkový a lýkožrout lesklý uvedeni jako katastrofni škůdci.

Proč Vám předáváme tuto informaci?

Vlastník lesa by i v tomto případě měl postupovat po dohodě se svým odborným lesním hospodářem, který zajistí dohled nad správným postupem v ochraně lesa. Současně máme za to, že vlastník lesa musí vědět, proč jsou odborným lesním hospodářem stanovovány někdy i zdánlivě přísné termíny. Právě tak jsme přesvědčeni, že také vlastník lesa se musí sám podílet na kontrole zdravotního stavu svých lesů, což vyplývá i z výše uvedeného zákona. K tomu, aby se v uvedeném problematice mohl orientovat, by měl přispět rovněž tento leták.

Jak tedy nejlépe při zjištění kůrovcových stromů postupovat?

Nejprve je třeba ověřit, jestli se skutečně jedná o lýkožrouta smrkového nebo lýkožrouta lesklého.

Obr. 1: Lýkožrout smrkový

čků, který v kůře hlodá tzv. snubní komůrku (na odloupené kůře zpravidla nebývá vidět), do které láká samičky. Ty po oplodnění ze snubní komůrky hlodají kolmo vzhůru nebo dolů tzv. matečné chodby. Podle počtu samiček proto pozerky mají 1 až 3 ramena, zpravidla 6 – 12 cm dlouhá. Po obou stranách matečné chodby pak samičky kladou vajíčka a z nich vylíhlé larvy hlodají přibližně kolmo na matečnou chodbu tzv. chodby larvální, které se rozši-

řují podle toho, jak larvy postupně rostou. Na konci larvální chodby se pak kuklí. Tímto postupem vzniká charakteristický požerek lýkožrouta smrkového (viz obr. č. 2).

Obr. 2: Požerek lýkožrouta smrkového pod kůrou v lýku

Po vylihnutí pak noví brouci mohou pokračovat v tzv. úživném žíru a vytvářet změn chodeb zakončených tzv. vyletovým otvorem. Celý tento cyklus trvá podle počasí cca 6 – 10 týdnů a právě v tomto období je proto nutné napadené stromy nalézt a kůrovce asanovat. Pokud se to nepodaří, tak nová, početná silnější generace lýkožrouta smrkového napadne další zdravé stromy a tato skutečnost se může stát počátkem budoucí kalamity.

Lýkožrout lesklý je cca 2 mm dlouhý leskle hnědý brouk. Přednostně napadá mladší porosty do 40 let. U starších porostů často doprovází lýkožrouta smrkového a napadá zejména vrcholky se slabší kůrou a větve. Ze snubní komůrky, která opět nebývá vidět, hlodá všemi směry zpravidla 5 i více samiček kratší (cca 3 – 4 cm) matečné chodby. Spolu s larválními chodbami tak opět vzniká charakteristický požerek (viz obr. č. 3).

Co dál s těmito škůdci?

Je potřeba vyhledat všechny napadené stromy. Napadení se projevuje již zmiňovaným opadem jehličí nebo odlupující se kůrou. Pokud je kmen napaden až do dolní

Obr. 3: Požerek lýkožrouta lesklého

části, jsou v kůře patrné vletové otvory (průměr otvoru cca 2 mm). Na patě kmene nebo za šupinami kůry pak zůstávají rezavohnědé drtinky, které kůrovci vyhazují z hlodaných chodbiček. Strom vzápětí po napadení kůrovci hyne, přesto koruna zůstává ještě určitou dobu zelená. Tyto stromy proto mohou ujit pozornosti a je proto potřeba v okolí nalezených stromů důkladně prohlednout i stromy okolní. Napadené stromy doporučujeme pro lepší orientaci nejprve vyznačit (barvou, páskou nebo třeba sekýrkou) a pak teprve pokácet a provést asanaci.

Jak se stromy asanují?

Nejlevnější asanace je na dřevozpracujícím závodě, kde je kmen odkorněn a pořežán. Takže nejlepší je dříví rychle odvézt na některou z provozoven. To lze ale provést jediné tehdy, máte-li skutečně zajištěn rychlý odvoz z lesa ke zpracování. Pokud vám však dříví zůstane v lese, hrozí, že kůrovec ze zpracovaného dříví opět vylétne a vynaložené úsilí a prostředky byly zbytečné. Při objednávání zpracování kůrovcových stromů je proto vždy vhodnější objednat i asanaci stromů ihned po pokácení a odvětvění. Pokud se pod kůrou nacházejí larvy, stačí ji oloupat. Larvy nejsou schopny další existence a rychle hynou. Tento postup lesníci používají s úspěchem bezmála 170 let. Kvalitu práce si můžete zkontrolovat, případně práci provést sami. Druhou možností je chemická asanace povolenými insekticidy. V tomto případě, vzhledem k nutnosti dodr-

žet technologický postup, doporučujeme využít spíše služeb specializované firmy, případně postup konzultovat se svým odborným lesním hospodářem.

Co s klestem napadeným menším z obou kůrovců?

Na obranná opatření proti lýkožroutu lesklému je nutno dbát zejména v mladších porostech a v nižších nadmořských výškách. Chemická asanace nebývá v tomto případě dostatečně účinná, protože se málokdy podaří zajistit postřik větvi ze všech stran. Nejvýhodnější je proto spálení nebo štěpkování napadených zbytků. Při pálení musíme dodržovat protipožární opatření.

Pokud se dříví a klest zasazuje, nehrozí již další nebezpečí?

Je nutné vždy počítat s tím, že nikdy není zahuben veškerý kůrovec. Vždy je část populace mimo asanované dříví – buď právě vyhledává nové stromy nebo zimuje. Proto se k jeho odchytu používají od jara do podzimu různá lapací zařízení – lapáky a lapače.

Lapák je pokácený zdravý strom, který se odvětví a větve přikryje (viz obr. 4).

Obr. 4: Pokácený zdravý strom přikrytý větve slouží jako lapák

Kácí se zpravidla na okraji porostu v místě asanovaných stromů, tzv. kůrovcových ohnisek, tak, aby nebyl zcela ve stínu. Lapák se musí kontrolovat – hlídá se počet zavřtů a rychlost vývoje kůrovců. Pokud počet zavřtů v místě jejich největší kon-

centrace převyšší 1 závrt/dm², snižuje se účinnost a proto se musí kácet další. Důležitá je ale kontrola vývoje kůrovců – lapák je nezahubí, ale pouze odchyťává. Proto pokud larvální chodby dosáhnou délky nad 3 cm, je potřeba zajistit asanaci – lapáky odvézt z lesa nebo odkormit. Na asanaci je potřeba myslet předem a pokud je riziko, že se nepodaří včas, je lepší zvolit druhou metodu – lapáč.

Obr. 5: Lapáč

Lapač je odchyťové zařízení (viz obr. 5), které lze zakoupit u firem obchodujících s lesnickým materiálem. Do něho se musí zavěsit odpárník, z kterého se uvolňuje látka – feromon, který kůrovce do lapače láká. Jejich účinnost je dnes přibližně osmitedenní, proto na jednu sezónu jsou potřeba cca tři odpárníky na jeden lapač. Lapač se instaluje na volnou plochu 10 až 20 m od smrkového porostu tak, aby nebyl zakryt bušením. Kontrola se provádí v 7 – 14 denních intervalech. Při ní se stanoví počet odchytených kůrovců, které je třeba zahubit, a vyčistí se sběrná nádoba.

Kdy kůrovci napadají nové stromy?

Začátek rojení (letové aktivity) bývá obvykle okolo 20. dubna, záleží však na teplotě. Letová aktivita kůrovců v letním období probíhá při teplotách nad 16 °C.

Na jaře je potřeba nejprve několik teplejších dní k ohřátí hrabanky, kde kůrovec obvykle zimuje, proto nezačíná létat ihned po oteplení. To neplatí, pokud v lese zůstane stát kůrovcové stromy – koruny se ohřejí rychleji. K urychlení počátku rojení také přispívá v posledních letech obvyklý rychlý přechod „ze zimy do léta“. Pak kůrovec létá celé léto, vždy po dokončení nové generace se jeho množství zvyšuje. K ukončení letů dochází až po ochlazení na podzim, zpravidla v první polovině října, ale opět záleží na počasí. Pak již nedochází k napadání nových stromů, ale při teplotách nad bodem mrazu pokračuje vývoj kůrovců v lýtku napadených stromů. Proto se přes celé zimní období mohou objevovat kůrovcové stromy, které prozradí odlupující se kůra nebo za slunných dnů rezavějící jehličí. Ty je potřeba do začátku nového rojení vyhledat a zajistit jejich zpracování a odvoz z lesa.

Je tedy třeba bát se kůrovců?

Systém ochrany proti kůrovcům je založen především na prevenci. Je potřeba z lesa včas odstraňovat veškeré dříví, ve kterém by se kůrovec mohl vyvíjet, zejména vývraty a zlomy. Pokud po objevení kůrovcových stromů zajistíte jejich asanaci a provedete popsaná opatření, s velkou pravděpodobností dosáhnete úspěchu.

Doufáme, že tento leták vám přinesl informace potřebné pro orientaci a přispěl tak ke zdárnému růstu vašeho lesa. Vzhledem k šíři problematiky vám přesto doporučujeme konzultovat vaše kroky s vaším odborným lesním hospodářem.

Lesy České republiky, s. p.
Váš partner při hospodaření v lesích

Blíže informace můžete získat i na tel.: +420 605 223 961 nebo e-mailem na pulpan@lesy-cr.cz

LCR, s. p., Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové 8, tel.: +420 495 860 346, www.lesy-cr.cz